

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semeniču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Srečen shod domoljubov slovenskih v Mariboru.

Česar smo si dolgo želeli in uže težko pregrešali, to smo dognali in dosegli: Maribor in okolica ima svojo slovensko „Posojilnico, registrovano zadrugo z omejenim poroštvom“ in Štajerska dobi svoje politično „slovensko društvo“.

Na poziv poslancev: dr. Vošnjaka, dr. Dominkuša, dr. Radaja in Gospodarjevega urednika sešlo je se dne 8. januarja t. l. precejšnje število slovenskih domoljubov v Mariboru. Povabljeni so bili vsi državni in deželni poslanci in še nekateri izven mariborski narodnjaki blizu železnice, kojim je mogoče leži in brez izredno velikih stroškov potovati.

Prišli so gospodje: Dr. Vošnjak iz Ljubljane, Mih. Herman iz Gradca, dr. Serneč in Mih. Vošnjak iz Celja, dr. Gregorič, Jož. Žitek, dr. Jurtela iz Ptuja, dr. Geršak iz Ormoža, dr. Rapoc iz Šoštanja. Tem pridružilo je se mnogo narodnih mož mariborskih.

Zlasti na prizadevanje poslanca g. dr. Vošnjaka in njegovega brata Mih. Vošnjaka, inženirja, utemeljitelja in predsednika celjske posojilnice, posrečilo se je nagovoriti še omahujoče gospode mariborske, da so se lotili posojilnice. V nedeljo ob 11. uri dopoldne bila je odločilna osnovalna seja v g. dr. Glančnikovej pisarni. Navzočih je bilo 14 gospodov, ki so sprejeli pravila celjske posojilnice, podpisali potrebnih deležev ter osnovali: „Posojilnico za Maribor in okolico, Spar- und Vorschuss-Genossenschaft“. Izvolili so potem ravnateljstvo novej denarne zadrugi: v predsedništvu so sledeči gospodje: za ravnatelja dr. Glančnik, advokat, za denarničarja Pavel Simon, posestnik in fabrikant šampanjca, za kontrolorja Franc Bindlechner, posestnik in fabrikant mjila, za odbornike pa gospodje: dr. Radaj, deželni poslanec, notar in posestnik, Feliks Ferk, zdravnik in posestnik, M. Berdajs, trgovec, in Jožef Rapoc, posestnik, vsi v Mariboru. V nadzorništvo bili so izvoljeni go-

spodje: Dr. Dominkuš, deželni poslanec in odvetnik, Lovro Herg, kanonik, dr. Gregorčec, profesor, Janez Fluher, deželni poslanec, in Franc Rapoc, notar.

Tako je slovenska posojilnica v Mariboru ustanovljena in tukajšnjim Slovincem prirejen zavod, katerega so uže davno bili potrebni. Z naprej se jim n. pr. ob času volitev ni treba bati vžugovanja od strani jim nasprotnih denarnih zavodov. Sploh pa želimo, da ova posojilnica krepko in srečno prospeva in svojemu namenu od leta do leta bolje ustreza!

Popoldne bil je shod zavoljo političnega društva. Zbrani izvolijo Dr. Radaja v predsednika in Gospodarjevega urednika v zapisnikarja. Najprvlje so gospodje povdarjali potrebo slovenskega društva za Štajersko, da se tukajšnji Slovenci uredijo in z združenimi močmi postopajo v vsakej javnej zadevi, posebno pri raznih volitvah. Le z združenimi močmi je mogoče prodreti, da se narodne pravice v uradih, šolah in javnem življenji nam priznavajo in spoštujejo. Potrebo takšnega društva so zbrani jednoglasno priznali in sklenoli, da se precej osnuje. Potem se je razgovarjalo o pravilih. Glavna podlaga vsemu društvu bodo pravila, katera je g. dr. Vošnjak sam sestavil in predčital; kajti tem so zbrani skoraj pri vseh točkah pritrdili, zlasti onej, katera govori o namenu društva. Namen društvu je; „razširjati med slovenskim ljudstvom politično in gospodarsko izobraženje, vzbujati narodno zavest, braniti politične in državljanske pravice slovenskega naroda in pospeševati ustavni razvoj avstrijske države na krščanski podlagi.“

Dr. Vošnjak je slednje zagovarjal z razmerami v Evropi sploh in pristavil, da je tega treba, ako nečemo popolnem zlesti na židovsko podlago. Društvo bode v dosego svojega namena sklicavalo občne zборе, javne shode in tabore po Štajerskem, izdavalo politične in gospodarsko-podnučljive knjižice in ustanavljalo na kmetih knjižnice, iz katerih si ljudstvo lahko izposojuje knjige. Letnina

bode znašala jeden goldinar. Društvene zadeve opravlja odbor 11 udov, katerih ima 7 stanovati v Mariboru.

Izrečene bile so in sprejete še nekatere želje in vse vkup se naposled izroči posebnemu začasnemu odboru. Temu se naloži, da na podlagi sprejetih želja in predlogov, potem od dr. Vošnjaka predloženih pravila z ozirom na od g. dr. Geršaka priporočena pravila Ormoške „Sloge“ in od g. dr. Pitamica doposlana Tržaške „Edinosti“ sestavi konačna pravila novemu društvu, kojemu ima biti ime: „Slovensko društvo za Štajersko s sedežem v Mariboru.“ Sestavljena pravila mora vladi v potrjenje predložiti in delovanje potem hitro začeti.

V tačasni odbor bili so izvoljeni gospodje: Dr. Radaj, Dr. Dominkuš, Dr. Glančnik, Pavel Simon, Dr. Gregorec, Dr. Gregorič in Dr. Serbec, Z izvolitvijo teh mož bil je shod sklenjen.

Zbrani bili so vsi očitno z uspehi nezabljivega dneva 8. januarja 1882 zadovoljni. To pa po vsej pravici. Storjen je korak naprej, ki utegne za štajerske Slovence biti velike važnosti in blagoslovnih nasledkov.

Gospoda poslanca baron Goedel, in profesor Žolgar, celjski mestni kaplan č. g. Jož. Žičkar, ki so bili povabljeni, a priti niso mogli, pritrtili so pismeno sklepom shodovim. Bodi pa vsem gospodom, ki so se shoda udeležili, tako ali drugače, osobito pa obema gospodoma Vošnjakoma, tukaj izrečena najiskrenejša domoljubna zahvala in slava! Bog blagoslovi naše podjetje! Slovenci pa ganimo se in ne udajmo se!

Izvrstna knjiga o Slovencih nemški pisana.

Nedavno je na Dunaji knjigar Karol Prohaska založil knjigo, kojoj je naslov: Die Slovenen. Von Josef Šuman. Wien und Teschen. Verlag von Karl Prohaska 1881. Velika osmerka, 183 strani. Cena 1 fl. 80 kr.

V 1. poglavju govori pisatelj o sedanjih sedežih Slovencev, katerih broj se ceni na eden milijon in 300.000; le na Ogerskem jih je kakih 15.000 evangeljske vere, drugi so vsi katoličani. V drugem poglavju razpravlja o imenu Slovencev, koje Nemci zovejo „Winden“. V 3. pogl. govori o starosti i prvotnih sedežih Slovencev. Dokazuje, da so Slovenci že gotovo 500 let pred Kristom zavzemali dežele na severnej strani Karpatov, i da so stanovali na obalih izhodnjega morja pri Gdanskem, ter so imeli v rokah trgovino z jantarjem (Bernstein). Pa že tudi v 7. veku so zavzemali Slovani imenovane prostore. Šafarik sicer trdi, da so Slovani tudi pokrajine ob južnej strani Karpatov že 700 let pred Kristom v oblasti imeli, i tudi slavni naš Davorin Trstenjak poskuša isti dokaz v svojem spisu: „Slovenski elementi v Venetščini“, kojega je priobčil v letopisih „Matičnikih“ pa do zdaj še pravda ni dognana. V 4. od-

stavku govori o prihodu Slovencev v sedanja selišča. Tu omenja, da so leta 376 p. Kr. udri Huni čez Volgo proti zapadu; ž njimi so prišli od njih podjarmljeni Slovenci v sedanje svoje sedeže; za to tudi nekteri pisatelji Slovencev od Hunov niti ločili niso. Leta 567 so se vtrdili med Slovenci Obri, sorodni prejšnjim Hunom, podobni poznejim Madjarjem. Uničil jih je Karol Veliki, kralj frankovski 788—799. Leta 595 so se koroški Slovenci prvokrat zbili z nemškimi Bavarci. Leta 678 so se z onimi Slovenci, ki so stanovali ob izhodnjem Dunaji, v sedanjem Erdeljskem in Bolgari pomešali Madjarom sorodni Bolgari i jim nadeli svoje ime. Leta 878 so pridrli med ogerske Slovence Madjari, i so jih potlačili. V 6., 7. i 8. veku so prepluli bolgarski Slovenci cel grški poluotok, i od njih je dobil Peloponez sedanje ime Morea, t. j. morje, pomorje. Leta 634 so Hrvati z dovoljenjem grškega cesarja Heraklija Dalmacijo posedli. Leta 636. so se naselili Srbi za Vrbasom, Bosno in Drino. Miklošič misli, da so prišli Slovenci v sedanje pokrajine ob 6. veku iz Erdelja. Na strani 23. govori o slovanskem kralji „Samo“, ki je združil 623—658 Čehe i Slovence v svojej mogočnej državi. L. 748 so izgubili korotanski Slovenci za vselej svojo samostalnost, postali so odvisni od Bavarcev in ž njimi vred od Frankov, pozneje od nemške države. V 5. poglavju govori o izobraženosti Slovencev, ko so še pagani bili, v 6. poglavju nam popisuje, kako so si posebno nemški kralje in duhovniki prizadevali Slovence pokristijaniti, pa tudi ponemčiti. V narodnem jeziku i toraj tudi z najboljšim uspehom, sta Slovincem krščansko vero oznanjevala sv. brata Ciril in Metoda, — pa črna zavest nemških škofov jima ni pustila dovršiti zveličanskega dela, — po njihovej smrti so morali celo jihovi slovenski učenci iz dežele pobegniti — šli so med Hrvate v Dalmacijo, pa med Bolgare. Sv. Ciril je bil v Kersonu našel ostanke sv. Klemena, papeža i mučenika, i te je l. 868 s svojim bratom prinesel v Rim, i Hadrijan II. je, kakor pravi pisatelj na strani 44., povikšal Metoda za nadškofa, Konstantina Cirila pa za škofa. Slednji je pa to čast od sebe odklonil. Gotovo pisatelj na dvomi, da je bil sv. Ciril istinito za škofa posvečen, ker poroča „Vita cum Translatione S. Clementis“ čisto različno: posvetili so jega (Cirila) i Metoda v škofa.“ Dalej razpravlja pisatelj o glagolskem i cirilskem pismu. 7. poglavje „kratko zgodovino slovenske zemlje“ je spisal g. prof. Fr. Fasching. Posebno se odlikuje konec sestavka, ki nam kaže, kako se je po nemškem i laškem uplivu slovenski narod vedno odrival i spodrival iz starih svojih selišč. 8. poglavje: „O navadah i običajih Slovencev“ je spisal vsečak posebno v tej zadevi, ptujski profesor g. Fr. Hubad, — to poglavje je jako zanimljivo. 9. poglavje: „Slovenski jezik pa osoda jegova“ je pisal zopet g. Šuman sam. Posebno je tu i še pozneje pisatelj porabljeval pre-

iskave Radičeve, objavljene v „Slov. Matici“. 10. poglavje „Slovensko slovstvo“ je spisal g. dr. Fr. Simonič. Drži se seveda tudi on spisa Čopovega o našem slovstvu, pa je tudi sprejel, kar se je drugod dognalo. Čop piše, da se je Popovič rodil 1705 „ne daleč od Studenic“; tudi g. Navratil je zapisal o Popoviči, da se je rodil „v Studenicah“. Vojniška krstna knjiga kaže pa, da je Janez Žiga Popovič tam rojen 5. februarja 1705. Oče mu je bil Anton, mati Marica, botra pa: grof Janez Žiga Schrattenpach, i Neža Rupnica. Boter je bil lastnik grajščine Zalog-a pri Celji, pa tudi Arclinskega grada pri Vojuiku. — G. Pisatelj je pa zapisal krivo, da je Pop. rojen pri Studenicah. — Na str. 145 se krivo poroča, da je umrl Št. Modrinjak 1826; umrl je 8. okt. 1827. Leopold Volkmer je umrl 7. februarja 1816, ne pa 1817, kakor piše g. dr. Simonič. Kriv je postavim tudi podatek, da je bil Gutmanov „Novi vedež za smeh in časkratenje Slovencev“ natisnen 1846 — moja knjižica kaže letnico 1838. — Dokler nimamo o vseh pisateljih zanesljivih podatkov, se takih zmot ne bomo znebili. Prav je, da omenja pisatelj na str. 168—171 tudi hrvatskih Slovencev slovstvena prizadevanja. Zadnje pogl., koje je pisal g. Šuman sam, razpravlja o „gojitvi umetnosti i ved“ med Slovenci.

Konečno moram priznati, da nisem že dolgo nobene knjige s toliko zadovoljnostjo bral, ko „Slovenec“ g. prof. J. Šumana. —

Dr. Jožef Pajek.

Gospodarske stvari.

Dobri nasveti tistim, ki kupujejo konje.

Preden se konj, kterege si prišel ogledavat, iz hleva na prosto pelje, stopi k njemu v stajo in opazuj, kako se vede v hlevu proti tebi. V ta namen vdari rahlo z roko konja na raznih krajih trupla, zlasti po bokih ali lakotnicah, vzdigni prednjo in vzdigni zadnjo nogo. Ako vse to početje s seboj mirno on prenaša in vrh tega še po konjski navadi tvojo obleko voha in diše, tako imaš pohlevno in pazljivo živinče pred seboj. Pri ti skušnji, ki se ne sme nikdar pri nakupovanji konj opustiti, boš kmalo zvedel, kateri konj binca in grize, kateri je šegačen.

Pri takem skušanji je pa treba gledati na to, da ne stoji noben konjskih hlapcev za konjem, ki bi konja s klicanjem ali katerim koli žuganjem strahoval.

Ko si tako konja v hlevu preskusil, daj si ga izpeljati na prosto. Pri tem izpeljavanji pazi skrbno na prve stopinje konja. Nakolenica ali tudi bramor imenovana in druge nožne bolezni pri konjih se dostikrat pokažejo na tem, da tako bolen konj prve stopinje nekoliko pokrumplje, ali šanta. Ko se potem konj pred kupca postavi, se brez skrbi deset proti jedni postavi, da ga bodo

z prednjima nogama više, ko z zadnjima postavili. Ali pa je žival že tako navajena, da se bode stegovala in lecati začela in zadnje noge, kolikor le more, daleč nazaj postavila. V obojih slučajih pridobi mnogo na brhki podobi. Kdor si hoče visokost prednjega dela z zadnjim konja zanesljivo presoditi, naj si ukaže konja na ravno plan postaviti, če mogoče, ob kako steno iz opeke, potem naj stopi kakih 4—6 korakov v stran in s pomočjo spranj med posameznimi opekami naj skuša presoditi, za koliko je konj na prednjih nogah viši, ali nižji, ko na zadnjih.

Kolikor ravnejši hrbet konj ima, toliko boljši je, bodi si za voz, bodi si za ježo. Konji, katerim hrbet od spredaj nazaj visi, so za ježo slabi konji; za vožnjo so boljše porabni, če morajo tudi več moči napeti, da isto opravijo, kakor konji z ravnim hrbtom.

Dalje je treba pri opazovanji od strani gledati na to, kako se vrat s prsmi veže. Vrat, ki globoko iz prs prihaja, ne sodi za opravo čez prsi, ker gornji del opravine plošče že na sapnik pritiska in debele vratne žile tlači, kar konja v delu zelo moti. Za komat pa je tak vrat, kakor stvarjen. Visoko postavljen vrat in prosti plečni udje so pa za ploščnato opravo boljše ustvarjeni.

Velikost prsnega koša daje mero za velikost pljuč, in iz teh se dá zopet presoditi večja delavna sposobnost in trpežnost. Kolikor dalje se meri od pleča do zadnje rebre, od vibra do prsne kosti in od jednega plečnega sklepa do drugega, toliko večja so prsa. Na te telesne dele naj kupec vso svojo pozornost obrača. Navadno se na nje pri nakupovanji konj premalo ozir jemlje.

Pomisliti je treba tudi, za kaj si kdo konja kupuje. Drugače so lastnosti konja dirjavca, za poštna, za pristovna in popotna vozova, drugače zopet konja jahača itd. Konj sicer z močnimi mišicami, pa s premajhnimi pljučami, tak konj bode prej vtujen, kakor pa oni z dobrimi pljučami, če je tudi manj močen.

Dalje je treba tudi gledati na ledvične in lakotične telesne dele. Kolikor krajši, pa širši so ti deli, toliko boljše je. Prostor med zadnjo rebro in med koskom mora kolikor mogoče kratek biti, k večemu za roko širok. Tako izraščeni konji so dobri obračevalci krme, močni vlekači in posebno krepki jahači. Konji, ki imajo dolge ledvične dete, mnogo krme požrejo in morejo v primeri le malo delati. Če se ritnik, kadar žival malo stoji, noter in ven poteguje, je to znamenje, da je konj nadušljiv. Konjem z zdravimi pljučami ritnik mirno stoji.

Pri pregledovanji nog se mora pri prednjih nogah najprej na kolena gledati. Če so kolena naprej upognjena, je to znamenje, da je žival že izdelana in topih nog. Vicelni ne smejo biti predolgi, boljše so kratki, pa ne preveč pokončani. Kratki, pa krepki vicelni so znamenje moč-

nih konj za počasni vlak, dolgi in vpognjeni vicelni kažejo večidel slabotno žival.

Na zadnjih nogah se mora posebno gledati, da je petna kost dobro in primerno vpognjena. Kolikor pokončnejša in ravnejša je ta kost, toliko manj je konj sposoben za delo. Močno vpognjena petna kost sicer ni lepa, ali moč ima v sebi, in taki konji so trpežni in močni.

Križni del hrbtna ima one mišice v sebi, ki posebno služijo v to, da se žival naprej premika. Posebno pa za vlak te mišice najbolj služijo. Zato je treba, da se ta del telesa posebno dobro na drobno in na tanko pregleda in preskusi. Suh in tedaj navzdol viseč križ ni preveč za težko delo sposoben. Kolikor je črta od kvoka do križne ali sedne kosti daljša, toliko bolj je.

Taka črta je rahlo nazaj navzdol viseča. Viseči, pa dolgi konji s krepkimi mišicami sicer niso posebno lepi, ali za vlak kaj pripravi. Brzi konji imajo redkokdaj zelo viseče križe.

Ko si je kupec imonovane telesne dele konja pregledal in preskusil, potem naj stopi ravno pred konja in naj pregleda širokost prsi in kaka je postava prednjih nog. Treba je tudi spodnje dele stegen med seboj primerjati. Smolnina pri starih konjih nima dosti pomeniti; pri manjših živalih si moramo pa misliti, da so take živali že težko delale in se zelo trudile. Trde gumpes med kopitom in vicelnom so navadno lupine, hujša bolezen od nakolenice. Tu se mora še omeniti, da je dostikrat dlaka na takih mestih pristrizena ali osmojena, da se tako ti prostori z drugimi na nogi vzravnavajo.

Potem naj kupec stopi za konja in naj gleda in pazi na obliko in širino križa, na postavo zadnjih nog, in naj primerja posebno notranji planoti obeh skošnih sklepov med seboj.

Širok in visok križ ima prednost pred ozkim. Močen razloček od ravne pokončne postave ni niti lep, ni za delo sposoben. Vendar pa je postava nog, ki so v sredi na vzhodu upognjena, boljše od one, ki so, kakor sod, v sredi na ven vzpognjena. Gumpes na spodnjem delu notranje strani na poskočnega sklepa so znamenje nakolenice. Ako pa konj, zlasti, ko začne hoditi, šanta, ima gotovo nakolenico. Srednje debele smolninske gumpes na zadnjih vicelnih niso toliko škodljive od onih na sprednjih nogah. Vsakako pa se sme reči, da konj s smolnino ni več „nov“ ali „mlad“ na nogah.

Kako jabelka po zimi hranjevati.

Največji sovražnik hranjenega sadja je gnjiloba. Jedno gnjilo jabelko okuži vse druge, ki se z njim na istem mestu hranjujejo. Uzrok gnjilobi pa je modrozelenkasti šopkasti ples, ki se na posameznih sadih naseli in vzroči, da začne gnjiti. Nitkasto steblice plesovo se hitro po jabelčnem mesu razprostirja in gnjilobo provzročuje. Male dni, ko se je to plesovo seme zatrosilo, se

iz njega porodijo novi plemenivni organi in napravljajo daljno okuženje. Tako plesovo seme se najprej naseli na receljevih prelomkih, na garjah in riji, na zunanji koži, na otiskih in ranah, na muhi, sploh povsodi, kjer je koža hrpava. Kjer je koža neranjena in lepo voščena, tam plesnoba ne more v meso vdirati. Zato je treba pri odbiranju sadja za hranjevanje gledati, da je sad popolnoma zrel, da ima cel nenalomljen ali odtrgan recelj in da sploh sad ni nabit, kakor se to pri trganji in trosenji le prerado godi. Tudi pri prevažanju se sadje pogosto otolče. Zdad po zimi pa je treba hranjen sad vsak teden enkrat vsaj pregledati in nagnjite odbrati in odstraniti. Tako je mogoče posebno jabelka dolgo v pomlad zdrava ohraniti.

Pomoček zoper poljske miši.

Svalki z bariomom namešani so dober pomoček, da se z njim poljske miši pokončajo. Napravijo jih pa tako-le: Vzamejo se štiri deci ječmenove moke, iz ktere se namesi testo, v katero je sirov oglekisel, bariom, namesen. Oboje se potem nekoliko z vodo pomoči in iz njega za lešnik debeli svalki naprijo in mišim po luknjah na polji položijo. Ne smejo se pa ti svalki po tleh na zemljo potrositi, ker bi se z njimi druge živali, kakor jerebice, zajci, golobi z njimi zastrupili, po teh pa še kdo drugi.

Ogledovanje privatnih žrebecv vrši se letos v Cmureku 25. januarja, v Mariboru 26. januarja, v Mahrenbergu 27. januarja, v Ptujih 28. januarja, v Ljutomeru 30. januarja, v Celjih 1. februarja in v Sevnici 3. februarja, poprek od 9. do 11. ure predpoldnem.

Sejmi na Štajerskem: 17. januarja: v Kapeli pri Brežicah in Petrovčah; 20. januarja: sv. Andraž, sv. Mohor, Buče in Vrenska gorca; na Kranjskem: 16. januarja na Blokah; 17. januarja: Kotredež, Železniki, Unec, Brezovica, Cerklje; 20. januarja: Kamnik, Dovje, na Hrvatskem: 17. januarja: Požega, Jamnica, Petrovo.

Dopisi.

In Vodranec. Dne 17. majnika 1880 je naše njive toča hudo poklestila in nekaterim posestnikom vso zimščino uničila. Vsled tega prišel je nekoliko tednov pozneje g. e. k. adjunkt F. V. kot komisar iz Ptuj, da škodo pregleda in preceni, ker po postavi mora se posestnikom, katerih setev je toča poškodovala, dača zljajšati. Dne 19. sušca 1881 dobil je naš župan izkaznico, v kateri je bila so popisana imena tistih posestnikov, ki jim je bila dača za nekoliko goldinarjev zljajšana. To je tukaj prouzročilo mrgot, kletev in smeh. Zakaj? Ker g. komisar pregledavši od toče storjeno škodo ni vseh posestnikov vzel v obzir, in takim načinom se je pripetilo, da se baš onim, kateri so morali večinom zimščino pokositi, ni

dača za novič zljajšala! Nezaslovoljenci dali so sestaviti utok (rekurs), ga podpisali in poslali c. k. finančnemu deželnemu ravnateljstvu v Gradec. Radovedni čakali smo in še vedno čakamo na odgovor iz Gradca, ali nič druga ni prišlo ko pismo iz peresa gospoda komisarja, katero je pisal 12. dec. 1881 na Ptuj, ki se glasi tako: „An den Herrn F. Z., Gemeindevorsteher in A. Indem es constatirt worden ist, dass die meisten Unterschriften auf dem wegen Hagelschaden-Erhebung überreichten Recurse gefälscht wurden, ja sogar jene der Amtspersonen, sowie z. B. die Unterschrift des Herrn Pfarrers Johann Trampuš etc., so erhalten Sie hiemit die Weisung, eine Erklärung, dass dieser Recurs zurückgezogen worden ist, sofort mir zuzusenden. Ich habe dem Herrn Kaplan Č. in Polstrau hierüber ein Formular gegeben und ihn ersucht, er möge ihnen an die Hand gehen, damit Sie ja diese Erklärung genau verfassen können. Wollen Sie daher mit diesem Briefe zum Herrn Č. gehen und dies sofort bewerkstelligen; der Herr Č. wird mir sodann diese Erklärung zuschicken, damit Sie das Postporto ersparen. Sollte aber diese Erklärung binnen acht Tagen bei mir nicht einlangen, so werde ich wegen Fälschung der Unterschriften gegen Sie die gerichtliche Strafanzeige einleiten und Sie werden sich als Criminalverbrecher zu verantworten haben, was ich Ihnen als Menschenfreund nicht wünsche. Schliesslich lege ich Ihnen ans Herz, sich künftighin nicht mehr durch Bösewichten (sic) verführen zu lassen, besitzen Sie mehr Selbstständigkeit und machen Sie einem für die Gerechtigkeit beeedeten Staatsbeamten keine unnützen Schreibereien.“ Dostavek uredništva. Kar sledi, to bi delalo sitnob. Zato omenimo samo, da g. dopisatelj trdi, da podpisi niso ponarejeni in zlasti, da je podpis č. g. šupnika pri sv. Bolfanku istinit. Trdi se isto o drugih. Naj se toraj pritoži pri višjih gosposkah!

Iz Rogačkega okraja. (Žalostno stanje našega kmetstva.) Dne 5. t. m. se je vršil v Slatini posvet o razdelitvi kakih 5500 gl., darovanih po toči poškodovanim našega okraja. Pričujoči so bili c. kr. okrajni sodnik g. Praprotnik, oskrbnik Slatine, g. Fleišman, čast. gospodje nadžupnik Frölich, župnik Lesjak in Valentin Jaric in vsi župani iz poškodovanih občin. Tukaj se je razpravljalo, kako da bi se po najpripravnejši poti ubogim in potrebnim pomagalo. V ta namen se ja izvolil odbor 5 udov, Želeti bi bilo, da bi ta odbor pravo zadel, ter nabrano podporo modro razdelil. Je pa važno vprašanje, katerega naj bi odbor ne preziral, ter rešiti vprašanje: Komu da je podpore najboljše želeti? ali: Kdo je sedanji čas podpore najboljše potreben? Res je mnogo ubogih, ki uže zdaj nimajo ničesar, razvun golih rok, s katerimi bi si letos pri tako voljni zimi mogli dan za dnevom, vsakdanjega kruha in potrebni krajcar prislužiti, če bi jim imel kmet

zaslužka dati; ne more pa se tajiti, da so tudi druge vrste ubogi, ki imajo manjša in večja posestva, katerih polja in vinske gorice so deloma uže več let, deloma pa samo letos tako poškodovana, da so nekteri le še samo po imenu gospodarji, inači pa na skrivnem in tudi uže javno zrelji za preskrbljenje — komu? — kmetom, ki nimajo nič! — Zadnja drevesa, ki jih v gozdu posekuje, zadnjo svinjo (govod tako nimajo svojih), ki jo še za pleme ima, ponuja in na pol prodaja, da še za skrajno silo nekaj vjame, Naposled še od krajnega šolskega sveta zarad nerednega pošiljanja dece v šolo tožen, in nemoč, s čim plačati, tiran v ječo, čeravno nima deci za čim obleke in obutala pripraviti. In če preziram vse britke težave, kojih je redko kdo prost, kakor: silne obresti od dolžnih kapitalov, ostane dolžna dača, ki gotovo ne bo vsa odpuščena, in zna bodočo spomlad po strašansko obloženih novih polah tirjana biti. Le samo to opomnim, da prišla bode spomlad, katere se veseli vsako živo bitje, le samo naš kmet se nje od daleč boji, in zakaj bi se je nebi? Prišel bode čas, posejati si svoja polja, in okopati si vinske gorice, pa kako? Sam nimaš toliko delalnih močij, niti nemaš od kod skupiti denarjev, nimaš živeža za družino in težake! Tako si je naš kmet v zadregi, prouzročiti si novih dolgov, ter brez setve nije žetve, in žalostno je gledati vinskih goric, ki neobdelane kažejo prežalostni stan našega kmetstva. Marsikteri groš bi si dninar lahko zaslužil, če bi se kmet boljše čutil, sedaj pa kakor mrtvo vse strmi.

Iz Radoslavec pri Malej Nedelji. (O slovenskem uradovanji) se je uže po vseh slovenskih časnikih jako čestokrat pisalo. Posebno so pred leti vsi naši taborji zato se izrekli, in kjerkoli se je slišal očitno slovenski glas, ondi se je slovensko uradovanje naglaševalo in terjalo. — Uradovanje v nemškem jeziku v okrajih, kjer se govori popolnoma slovenski, spoznala se je kot jedna največjih krivic, katere se slovenskemu narodu godé. Vkljub temu ne gremo nikder prav naprej. Ako se človek ozira nazaj v preteklost, tako se prepriča, da je vse uradovanje ostalo skoraj brez izjeme nemško. Ravno tako je tudi glas naroda o tem nekoliko omolknil, ker brezuspešnost vsega prizadevanja mu je glas odvezla. Spominjajo se tu sklepa tukajšnjega občnega odbora, ka se v prihodnje uraduje vse v slovenskem jeziku in isto zahteva tudi od vsih pristojnih oblastnij, kar se je dotičnikom tudi naznanilo pismeno. — Pa kakor bi segel v osinjak, letelo je od vseh stranij razno sramotilno kokodanje. Jedno teh je izreklo, ka si naj občinski odbor k srečju vzeme, da tukajšnje ljudstvo ne živi od jezika, ampak samo od delavnosti in od kruha. Taka se je godila in se še godi skupnim korporacijam, in kaj še le posameznim? Od druge strani pa smo primorani reči, da so krive nekoliko tudi naše narodne pisarnice, slovenski advo-

kati, notarji in njih koncipijenti. Le pomislimo, koliko dela gre skoz njihove roke. Stranke, kder se posredovalci naravnost nahajajo, malo z uradnimi občujejo. Kdo mora tedaj v slovenskem uradovanju začeti? Nikdo drugi, kakor advokati in notarji. Od njih pridejo tožbe, prošnje in mnogo drugih vlog, na kojih podlagi se pozneje morebiti obravnava. To pa so tudi tista pisma, ktera strankam pridejo v roke. Ako se vloge slovensko pišejo, in ker se obravnava pred uradniki zavoljo razumljivosti tudi v slovenskem jeziku voditi mora, smo dosegli polovico slovenskega uradovanja in posredovalci slovenskih vlog so svojo dolžnost izpolnili. Ednako naj storijo okrajni zastopi, okrajni odbori, okrajni in kršolski sveti barem tam, kjer imamo svojo narodno večino, in videli bomo, da nam slovensko uradovanje samo od sebe pride. Naše slovensko občinstvo, posebej pa še župane prijazno nagovarjamo, naj vselej in odločno zahtevajo slovenskih vlog, ter pri vsaki priliki silijo k slovenskemu uradovanju. — 6.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Potovanje cesarjevo na Italijansko je odloženo, menda celó. — Krivošijanci združeni s Hercegovinci se nečejo podati. Prišlo je zopet do krvavih spopadkov z vojaki, teh je baje zadnjič palo 40, in poprej uže 4 žandarji; vsled tega mora v Dalmacijo in Hercegovino oditi več vojske, namreč 67. regiment, dalje 35. 26. 7. in 3. in lovška bataljona štev. 13 in 34; tudi vojno brodovje odpluje v Kotor. Železi je, da mirno porazumljenje zabrani krvavo delo; toda potroški so uže sedaj znameniti; železnico Sisek-Novi morajo zavolja prevažanja vojaške sprave dodelati do 31. jan. t. l. — Državni zbor začne 20. jan. zborovati. — V Trstu so od cesarja pokregani poslanci vendar položili poslanstva, Jud Teuschl je se dolgo obotavljal; sedaj so razpisane nove volitve; liberalci propadnejo bržej ko ne. — „Slov. Narod“ svetuje delati na to, da štajerske Nemce podredijo višje sodnji Dunajskeje, štajerske Slovence s kranjskimi, goriškimi in koroškimi vred pa Tržaškeje, ona v Gradci pa naj preneha! Tako bi Slovenci na jedenkrat prišli pod jedno višjo deželno sodnijo. — Konservativni grof Schönborn je imenovan za cesarjevega namestnika na Moravskem; te dni je šel obiskovat višje gimnazije v Brnu; toda nemško-liberalni profesor Šmolla (rojen Celjan) ni hotel čakati na namestnika, ki se je nekoliko zakasnil, ampak je ob 11. uri z učenci vred iz učilnice pobrisal in se tako iz cesarja samega norca delati predrznil; koliko ošabnosti da tiči v naših pogosto slabo izučenih, a dobro plačanih raznih profesorjih, to kaže deloma ta grdi zgled. Drugod bi takšnega zaničevalca vladinih in cesarjevih zastopnikov kar na treh vrgli iz službe. — V Budimpešti na Ogerskem

štejejo mnogo socialistov in puntarskih delavcev. Njihovi shodi so uže tako burni, da se je za javni red bilo bati. Srbom Magjari ne privoščejo narodno čutečega patrijarha. Velikoveč magjarski ministri so izvolitev škofa Živkoviča dali zavreči in cesar so potem imenovali Angýeliča magjarona, katerega Srbi trpeti ne morejo. Tako so Magjari Srbe hudo razžalili in s Hrvati se itak vedno pikajo, to pa sedaj posebno zavoljo hrvatske Reke, katero si Magjari svojijo, da bi imeli primorsko mesto. Hrvati v Zagrebu nagajajo Magjarom v Reko potujočim. Sicer pa je treba, da se Hrvati s Srbi združijo, ako se hočejo Magjarom ubraniti.

Vnanje države. Nemški cesar je liberalce celega sveta močno razjaril izdaviši zaukaz, v katerem pravi, da ima on kot kralj na Pruskem prvo in zadnjo besedo, kako se naj vladari, ne pa liberalni poslanci, ki hočejo sami gospodovati in se bogatiti na stroške celega izsesavanega ljudstva, zlasti pa prepoveduje kralj uradnikom, ki so kralju zvestobo prisegnoli, ob času volitev glasovati zoper kraljeve ministre in vlado. To je osupnilo vse liberalce, tudi avstrijske. Ali zadobijo katoličani nemški uže letos cerkveni mir, to še ni gotovo; v Kolonjski nadškofiji je blizu 300 duhovniških služeb izpraznjenih. — Rusi delajo doma močno brodovje za Črno morje. — Turški sultan srdi se sedaj na Grke in še huje na Francoze in Angleže, ki mu hočejo vzeti Egipt, Tripol, Tunis, Maroko, sploh vse mohamedanske dežele v Afriki na primorji. V Tripol je poslal uže mnogo vojakov in streliva. Zavoljo Egipta pa se utegne vneti večji raus in kaus, kajti ove dežele Angležem in Francozom nihče ne privošči, najmenje Bismark. — Ali papež zapustijo Rim ali ostanejo, o tem slišijo se različna mnenja. Celó Bismarku in Gambetti ne ugaja, da bi papež bili podložnik italjanskega kralja. — Pri volitvah za francosko starešinstvo so konservativci propali, izvoljeni so skoraj sami republikanci. — Angležem žuga razven homatij na Irskem še resen razpor s republikami v Ameriki. — Panamaško ožino namreč sedaj prekapajo, da naredijo ladijam kanal iz Atlantskega v Veliko morje. Amerikanci svojijo si pravico mitnine. Tege se pa Angleži bojijo in nasprotujejo na vso moč. Ta razpor utegne še povod biti strašnej vojski med Evropo in Ameriko!

Za poduk in kratek čas.

Iz potne torbice.

II. Pripovedka o Hergaduši. Hergaduša je hodil po pesku in se sprehajal, ter si na piščalko igral. Medved ga sliši in ga pride prosit, naj ga nauči tudi igrati. Hergaduša mu dovoli, razkolje štor in reče medvedu, naj v razpoklino nogo vtakne. Ko je medved to storil, spusti Hergaduša razpoklino vkup, da je bila medvedova noga znotraj. Medved se začne dreti, Hergaduša

pa mu reče: „No zdaj pa že znaš igrati“ in gre dalje. Najde lisico, ki bi rada kure dobila, ki je bilo na drevesu, ter ga poprosi, da bi jo vzdignol do kureta. Hergaduša prinese vriv, jo priveže lisici okolo vratu, gre na drevo in priveže lisico za vejo, da je visela, on pa gre dalje in najde kobilo, ki je imela srab, ter ga poprosi, da bi jo ozdravil. Hergaduša prinese (jesiha) kisa, ter polije z njim kobilo, da je bolečine se začela po zemlji valjati. Hergaduša gre dalje in najde zajca pri plotu, ki bi rad šel v vrt po zelje. Zajec prosi pomoči. Hergaduša vzdigne plot, ko pa je je zajec že imel glavo v ogradu, spusti on plot zajcu na vrat, potem pa se na piščalko igraje vrne domov.

Med tem pa so se medved, lisica, kobila in zajec bolečin rešili, se zbrali, in so šli skupaj nad Hergadušo.

Vendar poprej so se hoteli prepričati, kaj da Hergaduša dela? Medved pogleda skozi okno, ko pa vidi, da Hergaduša štor kala, se vstraši in odbeži. Zdaj gre lisica gledat skoz okno; ko pa vidi, da je imel Hergaduša vriv v rokah, odbeži. Ko še je tudi kobila skozi okno pogledala in videla, da ima Hergaduša kis in je odbežala, zadnjič se je tudi zajec žalosten skrtil. Hergaduša pa je mirno živel in si rad na piščalko igral.

Tudi v Ormož sem nekoliko na svojem potovanju pogledal in zopet mi je dobro prišla povabitev dijaka, s katerim sem se v Ormoži sešel. Tudi jegovi starši so me gostoljubno sprejeli. Drugi dan potem, ko sem se pri g. K. v Pavlovcih dobro zabavljaj, sem se dalje napotil. Brod ormoški me je hitro na Hrvaško zemljo zanesel in pozdravil sem Hrvaško, kolikor sem mogel srčno, saj so Hrvatje naši bratje. Jezik še mi ni bil nerazumljiv, kajti na meji še se ne pozna razloček mnogo. Mahnem jo proti Križovljanskemu gradu in od tod dalje proti Halozam. K sreči je bila na Štajerskem kontumacija zoper pse, ali kakor je na voglji neke hiše bilo zapisano zoper „pase“. Na Hrvaškem me je marsikteri pes prišel povohat, ali bi bil pravi ali ne, vendar mi je vsak zobe pokazal, kakor bi me hotel nazaj zagnati na Štajersko. Po precej dolgem hojenju sem prišel v Haloze. „Z hriba v grabo in iz grabe v hrib“ se je reklo in korakal sem, kakor Brencljnov Pavliha, kajti marelo sem imel, dalje in dalje, dokler me tema na Hrvaškem ne vjame. V Halozah sem občudoval marljivost tamošnjih prebivalcev in dasiravno ubožni, so vendar veseli. Tu in tam mi je veselo donela ktera pesnica na ubó in donela z hriba v dolino in se po dolini dalje razlegala. Z zlahtnimi goricami obraščene Haloze bi bile zaklad Štajerske in Hrvaške, ko bi neusmiljena toča jih skoraj vsako leto ne pustošila. Ravno je solnce zahajalo ko sem z hriba v dolino šel in to je bil prijeten pogled. S pesnikom sem vskliknil: „Glejte že solnce zahaja, skorej za goro bo šlo!“ in urnih korakov sem premeril dolino, ali

ko sem na drugi hrib prispel, se je že solnce skrilo. — Kje sem ta večer spal, nečem povedati, saj vsakemu vrstice „v kaki listjak spat beži“, že povedo. Razločeč je leta, da sem si jaz za prenočišče skrbel, ali dobil ga nisem. — Popotnik, kateri je že kedaj zabredel v „mjesto Macelj“ ne more dopovedati, kako je pot dolgočasna, posebno znajo o tem dosta povedati romarji, ki hodijo „k Majki božji“, ali na Bistrico. Iz Haloz sem dospel v Trakoštanj, prijeten kraj na Hrvaškem. Skozi „mjesto“ drži velika cesta in na majhnem hribu je beli lep gradič, obdan s hosto. Spodaj pa je mlin na jezeru, kjer deske žagajo. Odtod do „mjesto Macelja“ se vleče hosta, dolga in široka in v hosti je velika cesta. Po tej poti toraj sem moral se napotiti, ali kaka je bila ta pot, menda še hujša, kakor v Macelji. Na obeh straneh hosta in visoki tudi s hosto obraščeni hribi. Le tu in tam sem našel človeka, ktereга sem si vsakega skoraj plašno ogledal. Ali obadi in muhe so me nadlegovale, da je bilo strašno. Jezen na nje sem napravil sršena:

Vsaki tujec, ki Slovenca zaničuje,
Dasi on le kruh mu prideluje;
Naj plodit gre v Macelj muh,
Da si služi sam svoj kruh.

(Dalje prihod.)

Smešničar 2. Pri sodnji se je zatoženec izgovarjal s tem, da je takrat, ko je hudodelstvo storil, bil pijan. Nato ga vpraša sodnik: „Koliko ste ga spili?“ Zatoženec: „Sedem litrov.“ Sodnik: „Kdo bo to pričal Vam?“ Zatoženec: „Křčmar, ki jih ima še vseh s kredo na vrata zapisanih.

Brenclj.

Razne stvari.

(*Svitli cesar*) so za stavljenje šolskega poslopja pri sv. Vrbanu nad Ptujem darovali 200 fl.

(*Prestavljen*) je slovensčine nevešči sodnijski adjunkt Fr. Rumpler iz Rogaca v nemški Kōtschach na Koroškem. Srečno!

(*Umrli*) je v Celji c. k. sodnijski svetovalec A. Pramberger, star 67 let.

(*Pomilostili*) so svitli cesar 19 kaznjencev v Karlavi v Gradci zaprtih.

(*„Mir“*) novi slovenski list za Korošce izišel je v prvej številki. Moramo reči, da je izvrstno sestavljen, kar smo itak uže pričakovali zaslišavši, da je znani rodoljub g. And. Einspieler urednik. List bode veliko koristil. Rodoljubi vseh slov. pokrajin so prošeni nekaj goldinarjev darovati, da se več listov po Koroškem porazdeli. List velja samo 1 fl. in izbaja 2krat na mesec, podoben Slov. Gospodarju.

(*Nemčur prusak v luknjo djan*) je v Hrastniku kot ravnatelj Ihne znani mož, tisti, ki je Brandstetterjeve cink-rude cenil na 1,100.000 fl. tako, da je liberalna prejšnja vlada posodila 60.000 fl. in zgubila. Ta človek je visoko zava-

rovati dal svojo fabriko za narejanje barv in užgati. Sedaj čepi pa prusački ptič, ki je v Ojstrem črno-belo srako t. j. zastavo razobesil, v kajbi pod ključem, da ga postavijo pred sodnike. Celjski njegovi prijatelji višji rudarski svetovalec Riedl, ravnatelj Pogatschnigg, Jožef Rakusch . . . zatopljeni so v veliko žalost!

(„Sodnijiki vkrāj“) glasijo se v zadnjem „Sl. Gosp.“ omenjeni napisi. Ti se pa ne nahajajo samo po Višnjeveški, ampak tudi po Vojniški, Škofljeveški in znabiti še po kateri drugi občini? Vaš „Martin štavec“ se je bil onaj menda pozabič zmotil, zato bo pa dnes bolj pazil?

(*Strašno sklal*) je nekdo mladega Blaža Rančigajevega v Priboldu, ko je po noči konje napajal. S polenom mu je glavo skoraj celo razbil. Zločinec je baje mladi Jožef Benedekov.

(*Po glavi udaril*) in tako omanil ter nekaj tobaka vzel je nek hudobnež F. Pokrivaču, nagnornjaku v Novačku blizu Središča.

(*Kurz za babice*) začne se v Gradci dne 1. februarja.

(*Dražbe*) 16. jan. Anton Stipčič 693 fl. v Šmariji, Jož. Stropnik 3280 fl. v Šoštanji, 20. jan. Marija Sorko v Drenskem rebri 216 fl. in Martin Pajk 341 fl. v Kozjem, 25. jan. Al. plem. Kriehuber v Mariboru 5892 fl. 26. Ant. Potočnik 2010 fl. v Rogaci, 30. jan. Anton Sailler 4004 fl. v Ptuij.

Loterijne številke:

V Trstu 7. januarja 1882: 2, 27, 1, 17, 78.
V Linci " " 86, 28, 7, 87, 83.
Prihodnje srečkanje: 21. januarja 1882.

Karl Gregel,

klepar (Spengler) v Ormoži

naznanja p. n. občinstvu, da je od gosp. Pitaka kupil

kleparski obrt,

se nastanil v **Ormoži**, ter priporoča vsakovrstno kleparsko blago in galanterijske reči v velikej množini, prevzema vsako kleparsko delo doma kakor tudi drugod, pokriva turne, stavlja strelovode, prevzema vsakovrstno steklarsko delo, prodaja steklo, steklenice, barve in lake in prevzema vse vrsti popravke po najnižjej ceni. 1-3

1-2

Oznanilo.

Zadevno sprejetje 10 mladih ljudij za izvežbanje v sadje- in vinorejstvu na deželnej sadje- in vinorejskej šoli v Mariboru naj se prošniki oglasijo pri ravnateljstvu v Mariboru do 20. februarja 1882. Več pové šte. 1. „Slov. Gosp.“ od 5. jan. 1882. V Gradci meseca dec. 1881.

Deželni odbor.

Ponudba.

Kuča broj 523 u Varaždinu, najprikladnija za stan jedne obitelji, zastojeća iz 6 sobah, podruma i suše onda priležeći vrt, prodaje se dobrovoljno uz vrlo povoljne uviete.

Pobližje može se saznati kot Sime Bogdanovića v istoj kući. 1-3

3-3

Naznanilo.

Podpisani spoštovanemu občinstvu naznanjam, da prevzamem s 1. jan. 1882 g. Žimnjak-ovo kovačnico v studenčni ulici (Brunngasse) v

— Celji —

na svojo roko. Priporočujem se vsem, da me z obilnimi naročili počastijo, ter obljubim, da si bodem čez vse prizadeval, vsakemu hitro, dobro in kolikor mogoče po ceni postreči. Tudi ozdravljam vse zvučajne in znotrajne bolezni pri domači živini, ter prosim, da se tudi vsi tisti, katerim domače živinče kakorkoli zbolijo, zapupno do mene obrnejo.

Ignac Praprotnik,

diplomiran kovač podkovstva in živinozdravnik.

Priznано izvrstne prave

voščene sveče

iz garantirano nepokvarjenega čebelnega voska ponudijo

P. & R. Seemann

v Ljubljani. 3-5